

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku Uniwersytetu [...] przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...] o podleganie ubezpieczeniom społecznym, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 września 2017 r., zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 17 stycznia 2017 r.,

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Uniwersytet [...] (dalej jako płatnik składek) odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału [...] z dnia 11 lutego 2015 r. stwierdzającej, że H.P. jako osoba wykonująca u płatnika składek pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z podstawą wymiaru składek w okresie i kwotach wskazanych w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] wyrokiem z dnia 21 czerwca 2016 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że H.P., jako wykonawca, w dniu 20 kwietnia 2009 r. zawarł z Uniwersytetem [...], jako zamawiającym, umowę o dzieło, na podstawie której zobowiązał się do przygotowania autorskiego programu zajęć oraz przeprowadzenia zajęć z przedmiotu „Warsztaty. Relacje z mediami” dla słuchaczy Podyplomowych Studiów [...] w semestrze letnim roku akademickiego 2008/2009 w wymiarze 15 godzin. Wynagrodzenie ustalono na kwotę 2.700 zł brutto. W dniu 26 kwietnia 2009 r. został wystawiony rachunek do umowy o dzieło stwierdzający, że dzieło zostało zrealizowane zgodnie z umową. H.P. zmarł w dniu 26 lutego 2011 r. W 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział [...] przeprowadził kontrolę na Uniwersytecie [...]. Z ustaleń pokontrolnych wynikało, że płatnik składek nie zgłosił H.P. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (emerytalnego, rentowego i wypadkowego) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia oraz że jako płatnik nie naliczył składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Na tej podstawie wydana została zaskarżona decyzja.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy, powołując treść art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) oraz dokonując analizy porównawczej cech umowy zlecenia oraz umowy o dzieło i przytaczając treść art. 734 i n. k.c., art. 750 k.c. oraz art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 880), art. 107 i art. 110 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1842 ze zm.) uznał, że przedmiot umowy stron nie był utworem w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a umowa ta nie miała charakteru umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 - 646 k.c. Była to umowa o świadczenie usług, do której zgodnie z art. 734 i 750 k.c. stosuje się przepisy o zleceniu. Ponadto H.P. realizując umowę był podporządkowany płatnikowi składek, co dodatkowo przemawia za uznaniem, że umowę tę należy uznać za umowę o świadczenie usług.

Od powyższego wyroku apelację wniósł płatnik składek, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu: 1) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym przez przyjęcie, że H.P. łączyła z płatnikiem składek umowa, do której zastosowanie mają przepisy dotyczące umowy zlecenia, a nie umowy o dzieło; 2) naruszenie przepisów prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z niewłaściwym zastosowaniem art. 734 k.c. w związku z art. 750 k.c. w sytuacji, gdy płatnika składek z H.P. łączyła umowa o dzieło, do której nie mają zastosowania wskazane wyżej przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wskazując na powyższe zarzuty płatnik składek wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że H.P. realizujący umowę o dzieło nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] wyrokiem z dnia 17 stycznia 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału [...] z dnia 11 lutego 2015 r. i sprawę przekazał bezpośrednio temu organowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności podniósł, że uszło uwadze organu rentowego, jak i Sądu pierwszej instancji, iż H.P. nie żył w dacie wydania zaskarżonej odwołaniem przez płatnika składek decyzji. Natomiast, gdyby żył, miałby w niniejszym postępowaniu status strony. Zgodnie z art. 477¹¹ § 1 k.p.c. stronami w postępowaniu z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych są: ubezpieczony, osoba odwołująca się od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy, wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz zainteresowany. Z treści zaskarżonej decyzji wynika, że przedmiotem sporu było podleganie H.P., określanego przez organ rentowy mianem „ubezpieczonego”, obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym wymienionym w tej decyzji. Sąd ten wskazał, że według art. 476 § 5 pkt 2 k.p.c. „ubezpieczony” to osoba, która ubiega się o ustalenie istnienia bądź nieistnienia

ubezpieczenia i wymiaru związanych z tym świadczeń, a zatem adresat decyzji zapadłej w wyniku rozpoznania jej wniosku. H.P. nie jest ubezpieczonym w rozumieniu powyższego przepisu, gdyż nie składał on wniosku o żadne z tych świadczeń, ani nie ubiegał się o ustalenie obowiązku ubezpieczenia, ponieważ decyzja o objęciu go tymi ubezpieczeniami organ rentowy wydał z urzędu. Określenie „inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja” dotyczy osoby, wobec której organ wydał decyzję bez jej wniosku, na skutek działania z urzędu. Z kolei zainteresowanym w rozumieniu art. 477¹¹ § 2 k.p.c. jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy, ale nie jest on adresatem decyzji, wydanej przez organ rentowy, ponieważ nie kształtuje ona bezpośrednio jego sytuacji prawnej. Zainteresowany nie ubiega się przed organem rentowym o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, ani nie domaga się ustalenia istnienia bądź nieistnienia obowiązku ubezpieczenia, jego zakresu lub wymiaru składki z tego tytułu. Nie jest też stroną materialnoprawnego stosunku ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy organ rentowy rozstrzyga z urzędu o obowiązkach wynikających z tego stosunku prawnego. Ma on interes prawny w uzyskaniu określonego orzeczenia sądowego, jeżeli decyzja organu rentowego kształtująca sytuację prawną strony danego materialnoprawnego stosunku ubezpieczenia społecznego wpływa na jego prawa i obowiązki, choć nie wynikają one bezpośrednio z tej decyzji.

Sąd Apelacyjny uwypuklił, że pojęcie „innej osoby, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja” nie zostało zdefiniowane w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Z określenia tego podmiotu, użytego w art. 477¹¹ k.p.c. wynika, że chodzi o osobę, na której sferę prawną zaskarżona decyzja oddziałuje bezpośrednio, przy czym jest to podmiot inny od ubezpieczonego oraz od zainteresowanego. Podobnie jak ubezpieczony, osoba ta w postępowaniu przed organem rentowym występuje jako strona i jest adresatem decyzji wydanej przez ten organ. W odróżnieniu od zainteresowanego będzie nią osoba, w stosunku do której decyzja organu rentowego wywołuje bezpośrednie skutki prawne. Osoba ta nie jest jednak inicjatorem postępowania przed tym organem, który wydaje względem niej decyzję, działając bez jej wniosku (z urzędu, w wyniku kontroli uprawnień). Skoro przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było podleganie

ubezpieceniom społecznym i związana z tym wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, to niewątpliwie zaskarżona decyzja wywoływałaby wobec H.P. bezpośrednie skutki prawne. Organ rentowy nie rozstrzygał na jego wniosek, lecz z urzędu, i gdyby H.P. żył to miałby w tym postępowaniu status innej osoby, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja.

W dalszej kolejności Sąd Apelacyjny zauważył, że kwestia śmierci strony była już przedmiotem rozważań i oceny Sądu Najwyższego, który przyjmował, że śmierć powoda w sprawie dotyczącej jego prawa osobistego nieprzechodzącego na spadkobierców powoduje, iż merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy staje się bezprzedmiotowe i postępowanie ulega umorzeniu. Zatem w sprawach związanych z prawami nieprzechodzącymi na następców prawnych, sąd - w razie śmierci strony - winien postępowanie umorzyć na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., jako że wydanie orzeczenia w tym przypadku będzie bezprzedmiotowe. Stwierdzenie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych podlegania przez konkretną osobę ubezpieceniom społecznym oraz ustalenie podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w decyzji „wymiarowej”, skierowanej do płatnika składek, bez wątpienia ma wpływ na prawo ubezpieczonego w zakresie wysokości przyszłych świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz na jego obowiązek partycypowania w finansowaniu (współfinansowaniu) składek na te ubezpieczenia. On sam ma więc niewątpliwie interes prawny w uzyskaniu konkretnego orzeczenia sądowego, którego źródłem będzie stosunek prawny lub zobowiązanie objęte decyzją administracyjną organu rentowego. Niemniej jednak tego rodzaju prawa i obowiązki nie są ani dziedziczne, ani zbywalne i nie ma możliwości ich przejścia na inne osoby.

Sąd Apelacyjny podniósł, że jeśli chodzi o współfinansowanie składek na ubezpieczenia społeczne, to przepisy ubezpieczeń społecznych w zakresie poboru składek przewidują wyłącznie potrącanie przez płatników składek z bieżących dochodów (wynagrodzeń) ubezpieczonych (art. 46 ust. 1 ustawy o systemie społecznych). Niezapłacone w terminie składki mogą być dochodzone przez organ rentowy wyłącznie od płatników składek, a takiego statusu nie mają ani pracownicy, ani też zleceniobiorcy (art. 4 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 75, poz. 398), ustawę tę stosuje się do składek należnych za okres od dnia wejścia w życie tej ustawy. Tymczasem H.P. zmarł w dniu 26 lutego 2011 r., a zatem nie tylko przed wejściem w życie powołanej ustawy, ale nawet przed jej uchwaleniem. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 czerwca 2016 r., II UZ 18/16 (LEX nr 2111410), stwierdził, że w razie zajścia konieczności umorzenia postępowania (zwłaszcza, gdy przedmiotem sporu są prawa i obowiązki niedziedziczne) umorzeniu podlega całe postępowanie, co w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w sytuacji śmierci osoby, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, odnosi się także do postępowania przed organem rentowym, od decyzji którego odwołanie inicjuje spór sądowy. W przeciwnym wypadku ostateczną stałaby się decyzja rozstrzygająca o podleganiu ubezpieczeniom społecznym przez osobę już nieżyjącą pomimo formalnych przeszkód do zakończenia postępowania odwoławczego od tej decyzji. W tej sytuacji ustalenie, że H.P. zmarł zanim została wydana przedmiotowa decyzja o objęciu go ubezpieczeniami społecznymi, wymaga uchylecia wyroku Sądu pierwszej instancji i poprzedzającej go decyzji organu rentowego oraz przekazania sprawy temu organowi do ponownego rozpoznania ze wskazaniem na konieczność umorzenia postępowania przed tym organem (art. 477^{14a} k.p.c.).

W zażaleniu organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1) art. 477^{14a} k.p.c. przez uznanie, że w sprawie zaistniały przesłanki uzasadniające uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i poprzedzającej go decyzji organu rentowego oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, podczas gdy nie spełniły się warunki z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., decyzja administracyjna organu rentowego nie posiadała wad, których naprawienie w postępowaniu sądowym nie było możliwe ani nie zaistniały inne wyjątkowe sytuacje uzasadniające użycie tej normy prawnej;

2) art 477¹¹ § 1 k.p.c. w związku z 477^{14a} k.p.c. przez pominięcie faktu, że wobec śmierci ubezpieczonego nadal stroną niniejszego postępowania pozostaje płatnik składek, a decyzja rozstrzyga o jego obowiązkach, konsekwencją czego

było bezzasadne przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu ze wskazaniem na konieczność umorzenia postępowania przed tym organem w sytuacji, gdy postępowanie administracyjne zostało wszczęte z urzędu wobec płatnika i na etapie postępowania administracyjnego tylko płatnik składek miał status strony wobec śmierci ubezpieczonego, a postępowanie sądowe zainicjowane odwołaniem płatnika składek miało na celu rozstrzygnięcie sporu pomiędzy płatnikiem składek a organem rentowym w następstwie wydania w dniu 11 lutego 2015 r. deklaratoryjnej decyzji;

3) naruszenie art. 386 § 2, 4 k.p.c. w związku z 382 k.p.c. przez brak orzeczenia co do istoty sprawy w sytuacji, gdy zebrany materiał dowodowy pozwalał na ustalenie stanu faktycznego sprawy i nie wymagał przeprowadzenia postępowania dowodowego ani też w sprawie nie doszło do nieważności postępowania.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego. Według skarżącego, w przedmiotowej sprawie, nie zaistniała przesłanka do stwierdzenia nieważności postępowania. Nie można zarzucić, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy bądź wydanie wyroku wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nie można również uznać, że zaskarżona decyzja obarczona jest wadami wynikającymi z naruszenia przepisów postępowania regulujących postępowanie przed organem rentowym, które uniemożliwiają rozpoznanie sprawy. Zatem nie było podstaw do podjęcia rozstrzygnięcia przez Sąd drugiej instancji o treści wskazanej powyżej. Postępowanie kontrolne było prowadzone nie w stosunku do zmarłego H.P., ale w stosunku do płatnika składek, co skutkowało wydaniem decyzji dla płatnika. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 marca 2016 r., I UZ 42/15 (LEX nr 2056857), zapadłym w sprawie o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia, stwierdził, że śmierć osoby fizycznej w trakcie procesu stanowi przeszkodę w jego kontynuowaniu i w przypadku, gdy przedmiotem procesu są prawa i obowiązki, które przechodzą na następców prawnych, musi nastąpić zawieszenie

postępowania (art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.). Niezawieszenie postępowania i jego kontynuowanie po utracie zdolności sądowej przez stronę, bez wstąpienia w jej miejsce następców prawnych, powoduje z kolei nieważność postępowania. Taka sytuacja nie zachodzi jednak w przypadku śmierci zainteresowanego - ubezpieczonego. Następuje bowiem wówczas bezsukcesyjna utrata zdolności sądowej tej strony, a postępowanie jest prowadzone wyłącznie między płatnikiem składek a organem rentowym. Inaczej rzecz ujmując, ani postępowanie toczące się po śmierci zainteresowanego, ani wyrok nie dotyczy praw i obowiązków zainteresowanego, gdyż te wygasły definitywnie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. W rozpoznawanej sprawie w pierwszej kolejności należy zauważyć, że zażalenie zostało wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., który to przepis przewiduje możliwość wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Wypada też nadmienić, że zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny uchylił nie tylko wyrok Sądu Okręgowego, ale i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału [...] oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Podstawę prawną takiego rozstrzygnięcia stanowi art. 477^{14a} k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, z przekazaniem sprawy do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, jest również zaskarżalny zażaleniem przewidzianym w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Przepis art. 477^{14a} k.p.c. nie ma bowiem bytu samodzielnego i jak trafnie podnosi skarżący, jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 października 2011 r., I UZ 33/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 274; z dnia 30 października 2012 r., II UZ

50/12, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 289; z dnia 19 listopada 2013 r., I UZ 40/13, LEX nr 1555391). Wyrok wydany na podstawie art. 477¹⁴ k.p.c. jest przy tym rozstrzygnięciem dalej idącym, jednakże bez wątpienia obejmuje również (niejako w pierwszej kolejności) orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji. Ponadto, przewidziana w tym przepisie możliwość przekazania sprawy bezpośrednio organowi rentowemu powinna być ograniczona do sytuacji wyjątkowych, gdy oprócz przesłanek z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. wystąpiły takie wady decyzji organu rentowego, których naprawienie w postępowaniu sądowym nie jest możliwe. Warto przy tym zauważyć, że przy rozpoznaniu zażalenia, o którym mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada wyłącznie prawidłowość zastosowania art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. i nie rozpoznaje żadnych innych zarzutów (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, LEX nr 1265545; z dnia 25 października 2012 r., I CZ 144/12, LEX nr 1265546; z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, LEX nr 1730602; z dnia 20 maja 2015 r., I CZ 44/15, LEX nr 1747843; z dnia 29 kwietnia 2015 r., IV CZ 3/15, LEX nr 1678970). W szczególności ocena Sądu Najwyższego nie dotyczy prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego. Dlatego też kontroli wynikającej z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. podlega wyłącznie to, czy w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie rozpoznano istoty sprawy albo czy wydanie wyroku kończącego spór wymagałoby przeprowadzenia przez sąd odwoławczy postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), względnie czy nie doszło w tym postępowaniu do nieważności postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.).

Analiza pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd Apelacyjny nie powołuje art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., poprzestając na przytoczeniu art. 477^{14a} k.p.c. jako podstawy prawnej swojego rozstrzygnięcia. Nie budzi jednak wątpliwości, że o uchyleniu zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazaniu sprawy bezpośrednio temu organowi do rozpoznania zadecydowało wydanie decyzji stwierdzającej podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym H.P., jako osoby wykonującej pracę na podstawie umowy o świadczeniu usług, już po jego śmierci. W takiej sytuacji, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie jest możliwe prowadzenie postępowania sądowego i zachodzi konieczność przekazania sprawy organowi rentowemu do ponownego

rozpoznania ze wskazaniem na konieczność umorzenia postępowania przed tym organem (art. 477^{14a} k.p.c.). Nie może jednak zniknąć z pola widzenia, co podnosi skarżący w uzasadnieniu zażalenia, że decyzja z dnia 11 lutego 2015 r. została wydana w stosunku do płatnika składek (wymienionego jako osoba, której praw i obowiązków dotyczy decyzja), a w decyzji wskazano, że H.P. nie ma zdolności sądowej, przez uczynienie adnotacji o dacie jego zgonu i nie zostaje w tym stanie rzeczy wskazany jako adresat decyzji.

W doktrynie i orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że zakres i przedmiot rozpoznania sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy wyznacza przedmiot decyzji organu rentowego i żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11, LEX nr 844747 i powołane tam orzecznictwo). A zatem przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10, LEX nr 661518). Spór w sprawie został zainicjowany stanowiskiem płatnika składek, który negocjał wskazany w decyzji reżim umowy cywilnoprawnej. Wszak istotą ubezpieczenia społecznego jest, że w drodze czynności prawnych dochodzi do zawarcia umowy, której to z kolei towarzyszy obowiązek ubezpieczenia społecznego. Powstaje on z mocy prawa (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Stąd w sekwencji zdarzeń, jakie miały miejsce w rozpoznawanej sprawie, spór rozstrzygał się na linii organ rentowy i płatnik składek w związku z ustaleniem podstawy wymiaru składek należnych z uwagi na objęcie ubezpieczeniami społecznymi z tytułu umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

W wyroku z dnia 5 września 2017 r., II UK 360/16 (niepublikowanym), Sąd Najwyższy stwierdził, że „po śmierci innej osoby, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja w sprawie z odwołania płatnika składek przeciwko organowi rentowemu nie zachodzi podstawa do umorzenia całości postępowania sądowego. Ustalenie przez organ rentowy obowiązku ubezpieczenia społecznego ma na celu ochronę praw osoby podlegającej ubezpieczeniu. Śmierć innej osoby, której praw i

obowiązków' dotyczy zaskarżona decyzja nie powoduje niedopuszczalności kontynuowania procesu, jak też nie dezaktualizuje obowiązku zapłaty zaległych składek przez płatnika. Skoro został ujawniony tytuł do ubezpieczenia społecznego, to na płatniku spoczywa ciężar odprowadzenia należnych składek. Ten obowiązek powstał w momencie realizacji umowy i w żaden sposób nie jest powiązany z utratą zdolności sądowej przez 'osobę będącą stroną tej umowy', a zatem musi być ostatecznie rozstrzygnięty w sytuacji, gdy płatnik składek neguje swoje powinności. Przeto postępowanie sądowe toczy się nadal, wyłącznie między płatnikiem składek a organem rentowym". Wobec powyższego prawidłowo podnosi skarżący, że decyzja wydana po śmierci H.P., mając na względzie jego bezsukcesyjną utratę zdolności prawnej, dotyczy wyłącznie obowiązków płatnika składek. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 14 czerwca 2017 r., II UZ 23/17 (LEX nr 2338036), Sąd Najwyższy wskazał, że w sprawach o objęcie ubezpieczeniem społecznym, w których organ rentowy wydaje decyzję z urzędu (w wyniku przeprowadzonej u płatnika kontroli) decyzja oddziałuje na równi na sytuację rozumianych materialnoprawnie płatnika i ubezpieczonego.

Godzi się na zakończenie zauważyć, że cytowane przez Sąd Apelacyjny postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2016 r., II UZ 18/16 (LEX nr 2111410), zapadło w innych okolicznościach faktycznych, bowiem osoba, której praw i obowiązków dotyczyła decyzja i która była stroną postępowania sądowego, nie żyła w momencie orzekania przez sąd drugiej instancji.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c. w związku z 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.